

Бойко Ганна Анатоліївна,
старший викладач кафедри іноземних мов
професійного спрямування,
Національний університет харчових технологій, м. Київ
ORCID ID 0000-0001-9343-6601
anaboyko84@gmail.com

ДІЛОВА ГРА У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ АНГЛІЙСЬКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МОНОЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті охарактеризовано поняття "ділова гра". Виділено вміння і якості, формуванню яких у майбутніх фахівців із харчових технологій сприяють ділові ігри. Також описано етапи, з яких складається проведення ділової гри. Запропоновано якісні і кількісні критерії оцінювання мовлення здобувачів вищої освіти в процесі ділової гри. Представлено завдання для ділових ігор, розроблені з метою формування професійно орієнтованої англійськомовної компетентності в монологічному мовленні майбутніх фахівців із харчових технологій. Запропоновано два приклади ділових ігор: "Business Trip" та "International Food Technology Exhibition". У першій діловій грі описано одну рецептивно-репродуктивну вправу для формування навичок створювати структурні елементи монологу з подальшим записом на електронний носій з опорою на створену викладачем ситуацію, відеофрагмент та інтелект-карту та дві рецептивно-продуктивні вправи для формування навички створювати міні-монолог-опис з опорою на створену викладачем ситуацію та малюнок. У другій діловій грі представлено одну рецептивно-репродуктивну вправу для формування навичок відтворення структурного елементу монологу зі змінами та подальшим записом на електронний носій з опорою на створену викладачем ситуацію, відеофрагмент і таблицю для заповнення, та дві рецептивно-продуктивні вправи для формування навичок продукування міні-монологу з опорою на створену викладачем ситуацію та ключові слова або малюнок. Контроль, передбачений до кожної вправи: самоконтроль відповідно до критеріїв, наданих викладачем, та контроль з боку викладача.

Ключові слова: майбутні фахівці з харчових технологій, ділова гра, професійно орієнтована англійськомовна компетентність, монологічне мовлення.

Boiko, Hanna,

Senior Lecturer of the Department
Of Foreign Languages for occupational Purposes,
National University of Food Technologies, Kyiv
ORCID ID 0000-0001-9343-6601
anaboyko84@gmail.com

DEVELOPING PRE-SERVICE FOOD TECHNOLOGISTS COMPETENCE IN MONOLOGUE SPEECH THROUGH BUSINESS GAME

The notion "business game" has been specified in the paper. Students' skills and qualities have been outlined that have been trained through business games. The steps that make up a business game have been distinguished. Quality and quantity evaluation

criteria of students' monologue speech competence in the process of business game have been proposed. English activities for business games aimed at building pre-service food technologists' monologue speech competence have been presented. Two examples of business games have been offered: "Business Trip" and "International Food Technology Exhibition". In the first business game one receptive and reproductive activity has been presented. This activity has been designed for developing skills of creating monologue structural elements based on the communicative situation designed by the lecturer on the video and mind map with following recording on an electronic medium. Two receptive and productive activities designed for building skills of creating a micro descriptive monologue based on the communicative situation designed by the lecturer on the key words and illustration. In the second business game one receptive and reproductive activity has been presented. This activity has been designed for developing skills of creating monologue structural elements based on the communicative situation designed by the lecturer on the video and table to fill in with the following recording on an electronic medium. Two receptive and productive activities designed for developing skills of creating a micro monologue based on the communicative situation designed by the lecturer on the key words and illustration. Control provided for each activity is self-control, based on the criteria offered by the lecturer, and lecturer control.

Key words: pre-service food technologists, business game, monologue speech competence.

Постановка проблеми. Конкурентоспроможність фахівця на ринку праці залежить від якості його підготовки, зокрема від вміння творчо мислити і розв'язувати складні професійні завдання, а також від володіння ним іноземною мовою. Успішному опануванню іноземної мови професійного спрямування і розвитку творчого мислення студентів сприяє ділова гра.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема використання ділової гри в освітньому процесі перебуває в центрі уваги багатьох учених: О. Б. Тарнопольський (2018) досліджує використання ділових ігор з метою навчання іноземних мов у закладах вищої освіти (2018). Г. О. Горпенко (2014) вивчає використання ігрових методів у навчанні іноземних мов. Л. О. Коношленко (2014) займається проблемою організації ділової гри для навчання усної англійськомовної комунікації майбутніх фахівців

з інформаційної безпеки. Г. Д. Швець (2016) вивчає питання використання ігрових технологій у навчанні української мови як іноземної. О. М. Маковей (2018) розробляє методику організації ділових ігор у навчанні іноземних мов майбутніх фахівців транспортної галузі. Дослідження Л. Г. Русалкіної (2015) присвячено застосуванню ділових ігор для навчання студентів медичних закладів вищої освіти. Однак методика використання ділових ігор для формування професійно орієнтованої монологічної компетентності в монологічному мовленні майбутніх фахівців із харчових технологій розроблено недостатньо.

Мета статті полягає в розробці завдань для організації ділових ігор, щоб сформувати професійно орієнтовану англійськомовну компетентність у монологічному мовленні студентів, які навчаються за спеціальністю “181 Харчові технології”.

Виклад основного матеріалу дослідження. У методичці навчання іноземних мов розрізняють мовні та мовленнєві ігри. С. Ю. Ніколаєва поділяє мовленнєві ігри на ситуаційні та рольові, а рольові ігри, зі свого боку, – на соціально-побутові та ділові або професійно орієнтовані (Ніколаєва, 2013, с. 125-126).

Н. Д. Гальскова розглядає ділову гру як прийом навчання іноземній мові, головна мета якого полягає у формуванні вмінь професійного спілкування (Гальскова, 2006, с. 220). За О. Б. Тарнопольським, ділові ігри моделюють різні фахові ситуації, максимально наближені до реальних. До ділових ігор дослідник також відносить студентські презентації на фахову тематику, обґрунтовуючи їхній діловий характер тим, що предметний зміст пов'язаний із вивченням іноземної мови лише опосередковано, а фактично є моделюванням позамовної, передусім професійної, реальності (Тарновольський, 2018, с. 18).

Погоджуємось з думкою О. М. Маковей, яка розглядає ділову гру як модель майбутньої професійної діяльності студентів і вважає, що переваги ділової гри полягають у поєднанні теорії і практики, у формуванні професійних знань і вмінь, у підвищенні зацікавленості до предмета, що вивчається. Вона слугує інструментом розвитку теоретичного і практичного мислення, здатності аналізувати складні виробничі умови, виконувати непрості професійні завдання (Маковей, 2018, с. 119-120).

П. М. Щербань (2005) виділила вміння і якості в майбутніх учителів історії і права, розвитку яких сприяє ділова гра. Екстраполюємо їх відповідно до теми нашого дослідження. Отже, ділова гра сприяє формуванню в майбутніх фахівців із харчових технологій таких умінь і якостей, як:

1) самостійна робота з автентичними професійними джерелами інформації;

2) самостійна обробка отриманої інформації англійською мовою;

3) самостійне розв'язання складних фахових завдань;

4) прагнення до самоосвіти;

5) розвиток фахового мислення;

6) культури англійськомовного професійного спілкування;

7) фахової етики;

8) відповідального ставлення і поваги до майбутньої спеціальності;

9) уміння працювати в команді з метою розв'язання спільних завдань;

10) ініціативність і творче ставлення до своїх професійних обов'язків.

Ділова гра складається з таких етапів: підготовка, реалізація і зворотний зв'язок (Конопленко, 2014). Зворотний зв'язок – це оцінювання, яке пропонуємо здійснювати відповідно до розроблених нами критеріїв.

І. Якісні критерії:

1) адекватність висловлювання комунікативному наміру;

2) відносна правильність мовлення;

3) достатність і коректність вживання фахової лексики;

4) зв'язність;

5) дотримання логіко-композиційного оформлення висловлювання.

ІІ. Кількісні критерії:

б) темп мовлення;

7) обсяг висловлювання (Бойко, 2018).

Нижче подаємо приклади ділових ігор, розроблені для формування професійно орієнтованої монологічної компетентності в монологічному мовленні майбутніх фахівців із харчових технологій, що можуть бути реалізовані як у процесі онлайн-, так і в процесі офлайн- навчання.

Ділова гра “Business Trip”

Приклад 1.

Мета: формування навичок створювати структурні елементи монологу (повідомляти, з яких інгредієнтів складається продукт).

Опора: відеофрагмент Where Does Chocolate Come and How is it Made, інтелект-карта.

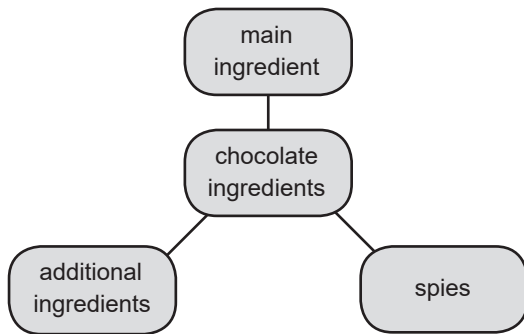
Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: перегляд відеофрагмента, занотовування інформації з опорою на інтелект-карту, відтворення структурного елементу монологу зі змінами та з подальшим записом на електронний носій.

Форма виконання: індивідуальна на платформі Moodle.

Інструкція. You are a student in food technology. Your specialization is confectionery. You are undergoing

training in France. You have visited a chocolate factory and you should prepare a chocolate production. Watch the video “Where Does Chocolate Come and How is it Made” (https://www.youtube.com/watch?v=4vXb8Tt_VCU). Use this mind map:



Контроль: самоконтроль і контроль з боку викладача (Бойко, 2020, с. 132) .

Приклад 2.

Мета: формування вмінь створювати мінімонолог-опис.

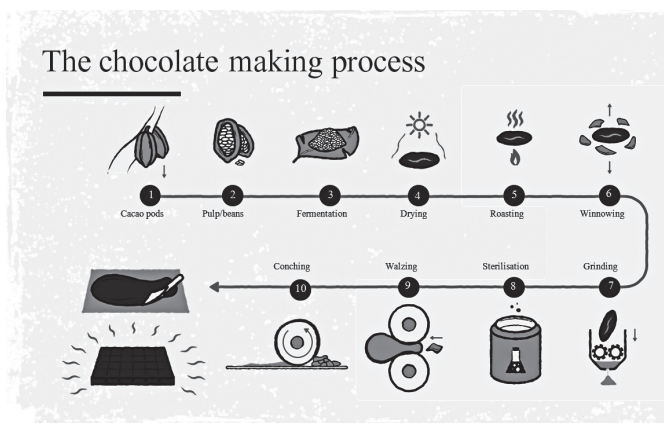
Опора: малюнок.

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивно-продуктивна.

Вид вправи: продукування мінімонологу на основі створеної викладачем ситуації та малюнку.

Форма виконання: індивідуальна на платформі Moodle

Інструкція. You are a student undertaking an internship in the UK. You have visited a chocolate factory and should prepare a speech for your colleagues about the chocolate production process. Use the picture (<https://www.lovechoc.com/about/our-chocolate>).



Контроль: самоконтроль за критеріями оцінювання, наданими викладачем та контроль із боку викладача (Бойко, 2020, с. 139-140).

Приклад 3.

Мета: формування умінь створювати мінімонолог-опис.

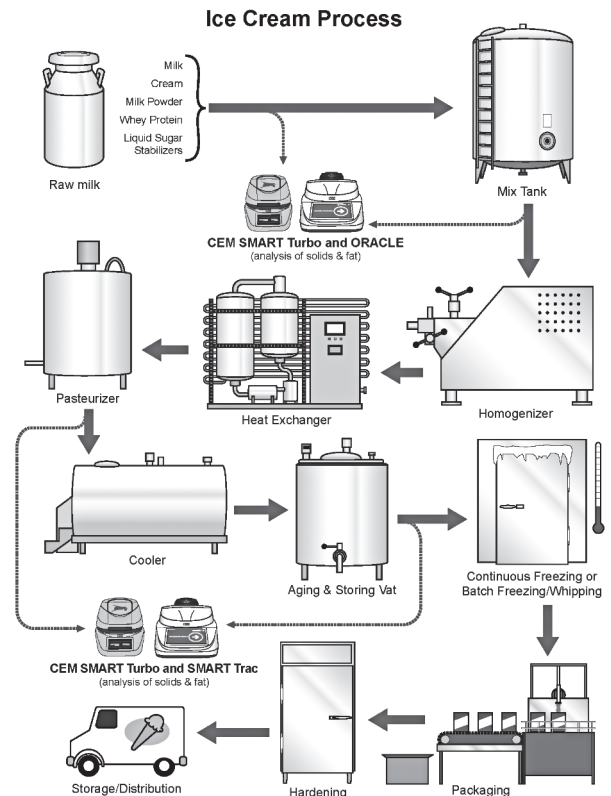
Опора: малюнок.

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивно-продуктивна.

Вид вправи: продукування міні-монологу на основі створеної викладачем ситуації та малюнку.

Форма виконання: індивідуальна на платформі Moodle.

Інструкція. You are a technologist at the ice-cream factory. Your task is to conduct an excursion for an oversea delegation. Prepare to talk about the ice-cream production process and equipment used. Use the picture (<https://www.pinterest.com/pin/800585271236589693/>).



Контроль: самоконтроль за критеріями оцінювання, наданими викладачем і контроль із боку викладача (Бойко, 2020, с. 141-142).

Ділова гра “International Food Technology Exhibition”

Приклад 1.

Опора: відеофрагмент How Chocolate is Made, таблиця для заповнення.

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: прослуховування монологу-зразка, заповнення таблиці, відтворення структурного елементу монологу зі змінами та з подальшим записом на електронний носій.

Форма виконання: індивідуальна на платформі Moodle.

Інструкція. You are preparing for the international food exhibition. Your task is to inform your colleges

about your enterprise. Watch the video <https://www.youtube.com/watch?v=xPe1jMuX32s> pay attention to how the speaker talks about his company. Fill in this table:

Introducing yourself (name, position)	
Introducing a company	
Production capacity	

Контроль: самоконтроль і контроль із боку викладача (Бойко, 2020, с. 129).

Приклад 2.

Мета: формування вмінь створювати мінімонолог-повідомлення.

Опора: перелік запитань.

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивно-продуктивна.

Вид вправи: продукування міні-монологу на основі створеної викладачем ситуації та ключових слів.

Форма виконання: індивідуальна на платформі Moodle.

Інструкція. You are a technologist. You are participating at the International food technology exhibition. Your overseas partners are interested in your new line of cookies. Tell them about the quality standards of your enterprise.

Key words: Quality standards, at every stage of production, priority, hygiene, safety, quality certificate, certified, quality management system

Контроль: самоконтроль за критеріями оцінювання, наданими викладачем та контроль із боку викладача (Бойко, 2020, с. 138).

Приклад 3.

Мета: формування вмінь створювати міні-монолог-опис.

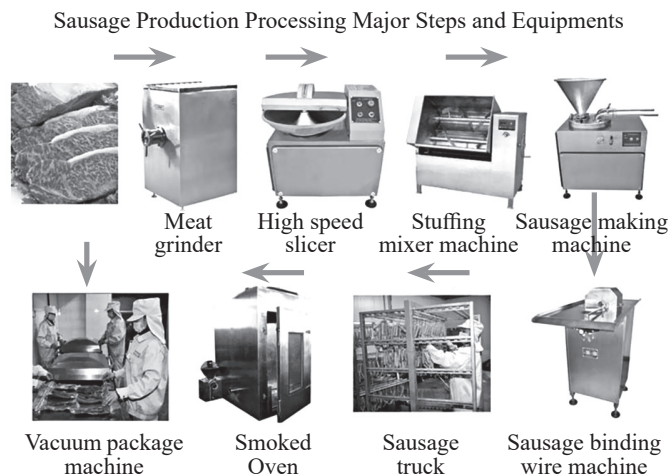
Опора: малюнок.

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивно-продуктивна.

Вид вправи: продукування міні-монологу на основі створеної викладачем ситуації та малюнку.

Форма виконання: індивідуальна на платформі Moodle.

Інструкція. You are a technologist at the meat processing plant. You are preparing a video presentation about sausage production at your plant for sending to the international food processing exhibition. Use the picture (<https://www.meat-machinery.com/meat-processing-insight/sausage-processing-production-insight.html>).



Контроль: самоконтроль за критеріями оцінювання, наданими викладачем та контроль із боку викладача (Бойко, 2020, с. 138-139).

Результати дослідження. Описані вище ділові ігри сприяють формуванню професійно орієнтованої англійськомовної компетентності в монологічному мовленні майбутніх фахівців із харчових технологій і можуть бути реалізовані як у процесі офлайн-, так і в процесі онлайн-навчання.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо в організації і проведенні експериментального навчання з використанням розроблених вправ.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Бойко, Г. А. (2020). Формування професійно орієнтованої англійськомовної компетентності в монологічному мовленні у майбутніх фахівців з харчових технологій у процесі самостійної роботи. (Дис. докт. філософії). Київський національний лінгвістичний університет, Київ.
- Бойко, Г. А. (2018). Критерії оцінювання англійськомовного професійно орієнтованого монологічного мовлення майбутніх фахівців з харчових технологій. В Імперативи розвитку громадянського суспільства у забезпеченні національної конкурентоспроможності. Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції, 13-14 грудня, 2018 р. (с. 206-207). Багумі.
- Гальскова, Н. Д., Гез, Н. И. (2006). Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика: учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. пед. учеб. заведений. Издательский центр "Академия". Москва.
- Горпенко, Г. О. (2014). Ділові ігри, рольові ігри, психодрама у викладанні іноземних мов: компаративний аналіз. Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти, 24, 32-40.
- Конопленко, Л. О. (2014). Методичні рекомендації щодо організації ділової гри для навчання усного англійськомовного спілкування у технічних ВНЗ. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля, Серія "Педагогіка і психологія". Педагогічні науки, 2 (8), 152-158.
- Ніколаєва, С. Ю. (2013). Основні сучасні технології навчання іноземних мов і культур. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів. Ленвіт. Київ.
- Русалкіна, Л. Г. (2015). Використання ділових і рольових ігор у процесі навчання іноземної мови студентів медичних ВНЗ. Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти, 26, 119-127.

- Тарнопольський, О. Б., Кожушко С. П., Кабанова, М. Р. (2018). Гейміфікація в навчанні іноземних мов у вищій школі. *Іноземні мови*, 3, 15-22.
- Швец, Г. Д. (2016). Ігрові технології в навчанні української мови як іноземної. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Серія "Педагогіка"*, 5 (112), 106 - 112.
- Щербань, П. М. (2005). Навчально-педагогічні ігри у формуванні педагогічної культури майбутніх учителів історії і права : (Дис. канд. пед. наук). Інститут вищої освіти. АПН України. Київ. <http://www.disslib.org/navchalno-pedahohichni-ihry-u-formuvanni-pedahohichnoyi-kultury-majbutnikh-uchyteliv.html>
- Мakoviei, O. M. (2018). Organization of business games as an interactive method of teaching foreign languages tj students of HEI acquiring specialties connected with the transport industry. *Автомобільний транспорт*, (43), 118. <https://doi.org/10.30977/AT.2219-8342.2018.43.0.118>
- Horpenko, H. O. (2014). Dilovi ihry, rolovi ihry, psykhodrama u vykladanni inozemnykh mov: komparatyvnyi analiz. *Vykladannia mov u vyshchykh navchalnykh zakladakh osvity*, 24, 32-40.
- Konoplenko, L. O. (2014). *Metodychni rekomendatsii shchodo orhanizatsii dilovoi hry dlia navchannia usnoho anhlomovnoho spilkuvannia u tekhnichnykh VNZ. Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu imeni Alfreda Nobelia, Seria "Pedahohika i psykhohiia"*. *Pedahohichni nauky*, 2 (8), 152-158.
- Nikolaieva, S. Iu. (2013). *Osnovni suchasni tekhnolohii navchannia inozemnykh mov i kultur. Metodyka navchannia inozemnykh mov i kultur: teoriia i praktyka: pidruchnyk dlia stud. klasychnykh, pedahohichnykh i linhvistychnykh universytetiv. Lenvit. Kyiv.*
- Rusalkina, L. H. (2015). *Vykorystannia dilovykh i rolovykh ihor u protsesi navchannia inozemnoi movy studentiv medychnykh VNZ. Vykladannia mov u vyshchykh navchalnykh zakladakh osvity*, 26, 119-127.
- Tarnopolskyi, O. B., Kozhushko, S. P., Kabanova, M. R. (2018). *Heimifikatsiia v navchanni inozemnykh mov u vyshchii shkoli. Inozemni movy*, 3, 15-22.
- Shvets, H. D. (2016). *Ihrovi tekhnolohii v navchanni ukrainskoi movy yak inozemnoi. Naukovyi visnyk Pivdenoukrainskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho. Seria "Pedahohika"*, 5 (112), 106 - 112.
- Shcherban, P. M. (2005). *Navchalno-pedahohichni ihry u formuvanni pedahohichnoi kultury maibutnikh uchyteliv istorii i prava : (Dys. kand. ped. nauk). Instytut vyshchoi osvity. APN Ukrainy. Kyiv. http://www.disslib.org/navchalno-pedahohichni-ihry-u-formuvanni-pedahohichnoyi-kultury-majbutnikh-uchyteliv.html*
- Makoviei, O. M. (2018). Organization of business games as an interactive method of teaching foreign languages tj students of HEI acquiring specialties connected with the transport industry. *Автомобільний транспорт*, (43), 118. <https://doi.org/10.30977/AT.2219-8342.2018.43.0.118>

REFERENCES

- Boiko, H. A. (2020). *Formuvannia profesiino oriietovanoi anhlomovnoi kompetentnosti v monolohichnomu movlenni u maibutnikh fakhivtsiv z kharchovykh tekhnolohii u protsesi samostiinoi roboty. (Dys. dokt. filosofii). Kyivskiy natsionalnyi linhvistychnyi universytet, Kyiv.*
- Boiko, H. A. (2018). *Kryterii otsiniuvannia anhlomovnoho profesiino oriietovanoho monolohichnoho movlennia maibutnikh fakhivtsiv z kharchovykh tekhnolohii. V Imperatyvy rozvytku hromadianskoho suspilstva u zabezpechenni natsionalnoi konkurentospromozhnosti. Materialy I Mizhnarodnoi naukovy-praktychnoi konferentsii, 13-14 hrudnia, 2018 r. (s. 206-207). Batumi.*
- Galskova, N. D., Gez, N. Y. (2006). *Teoriya obuchenya inostrannym yazykam. Lyngvodydaktyka y metodyka: ucheb. posobyie dlia stud. lyngv. un-tov y fak. yn. yaz. vyssh. ped. ucheb. zavedenyi. Izdatelskiy tsentr "Akademyia". Moskva.*

Отримано 13.05.2021